

Első évfolyam.

30. szám.

1877. október 26.

DÉLIBÁB.

Heti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Kiadó és főmunkatárs:

Gróf Csáky Alfonz.

Szerkesztő:

Dengi János.

Rendes munkatársak:

ABAFI LAJOS, AIGNER FERENCZ, ARADI JÓZSEF, AUCUN, BÁTORFI LAJOS, BENEDEK SÁNDOR, BÓHM ADOLF, CSALOMJAI, CSENGEI GUSZTÁV, DARMAI VIKTOR, DOLINAY GYULA, ERDÉLYI MIKES RÓZA, ERŐDI DÁNIEL, FÖLDVÁRI ISTVÁN, GÁSPÁR IMRE, HAJGATÓ SÁNDOR, HAMAR LÁSZLÓ, HANG FERENCZ, HOFFMANN MÓR, E. ILLÉS LÁSZLÓ, ILLYÉS BÁLINT, KÁRPÁTI KÁROLY, KERÉKES SÁMUEL, KORODA PÁL, E. KOVÁCS GYULA, KOMPOLTHY TIVADAR, LUKÁCS ÖDÖN, MAJTHÉNYI FLÓRA, MÁRKI SÁNDOR, MÁRKUS JÓZSEF, MENDE BÓDOG, MOLLER EDE, RUDNYÁNSZKY GYULA, REVICZKY GYULA, V. SÁRFFY IGNÁCZ, SIPOS SOMA, SÓLYOM JENŐ, SZABÓ ENDRE, DR. SZABÓ DÁVID, DR. SZEMÁK ISTVÁN, IFJ. SZINNYEY JÓZSEF, VAJDA VIKTOR, VASS JENŐ, GR. VAY SAROLTA, VÁRY GELLÉRT, WÜHRL JÁKÓ.

Megjelenik minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Előfizetések, reclamatiók, vidéki levelezések, talányok, a talányok megfejtése, tréfák és adomák s a vegyesek rovataiba szánt közlemények a kiadóhoz, a lap beltartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz küldendők.

Kiadó hivatal: Varga-utca 2256. sz.

Szerkesztői iroda: Szent-Anna-utca 2536. sz.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1877.

Előfizetési felhívás.

A „DÉLIBÁB“ mindezeig igyekezett megmutatni, hogy ama célokat, melyeket megindulásakor kitűzött, nem téveszté szem elől; hogy e célok mennyiben lettek megközelítve s elérve, mutatta s mutatja az összes hazai sajtó elismerése s a közönség napról napra örvendetesen növekedő támogatása; mi, ha az eddigi arányban fog emelkedni, kilátást enged arra, hogy lapunk még terjedelmesebb alakban jelenjék meg az eddiginél is.

Kik lapunkat ismerik, tudják, hogy a „DÉLIBÁB“ létezése szükséges és jogos, az összes vidéki sajtót egyedül képviselvén a fővárossal szemben. Tartalma, értékre és változatosságra nézve a fővárosi enemi vállalatokkal versenyez; a borítékon hozunk számrejtvényeket, talányokat, tréfákat és adomákat, vegyes híreket s levelezéseket. Számos levelezőnk van külföldről, a fővárosból és vidékről. Egyszóval ezután is mindent megteszünk, hogy lapunk a művelt közönség támogatására érdemes legyen.

Előfizetési ára a lap homlokán olvasható.

A szerkesztőségénél előfizetni lehet a következő művekre is:

„Munkács ostroma.“ Költői elbeszélés VI énekben. Irta **Dengi János**. Ára 20 kr.

„Falusi könyvtár.“ Mulattató, tanulságos, ismeretterjesztő és az élet köréből vett hasznos olvasmányok különösen a nép számára. Szerkeszti **Vass Jenő** és **Dengi János**.

Ez utóbbi megjelenik havonkénti füzetekben. Egy füzet ára 12 kr.

Egész évi előfizetési ára 1 frt. 20 kr.

SAKKTALÁNY.

Kunczl Klemmitől.

*Bú	völt	bo	a	le	ő	ga	ru
esu	zeng	san	az	lam	da	fa	szi
sü	mat	ró	vét,	tő	szél	Pusz	mü
tát	Bú	zik	Sár	ta	sze	köl	a
mint	gul	a	kény	El	hull	Itt	csön
táj	Kő	ru	va	ru	gyom	ru!	szi
mo	a	ko	szo	is	én	des	ha
mat	és	szo	da	la	mo	vem	Az

SZÁMREJTVÉNY.

- 5, 17, 18. *Ha eltűnnek a napsugarak
Műve — az ezüstös holdnak.*
- 18, 17, 14. *Felragyogott ott a szerencse csillaga,
Ha valaki ezt boldognak mondhatja.*
- 17, 18, 15, 14. *Ha keserű volt s viharos,
A megválás sem fájdalmas.*
- 18, 17, 18, 13, 16. *Ott áll majd az ítélőszék előtt,
Bűneiért könyörögni jött.*

4, 5, 20, 19, 14. *Nagy Hunyadink sarjadéka is szenvedé
Midőn a bakó ártatlanul lefejezé.*

1, 2, 3, 4, 6. *Ha a végzet elmossa így életünk,
Midőn híven s lángolóan szeretünk.*

1, 18, 18, 10, 19. *Hatalmas ur isten seregeknek ura
E böszült ellemet tartsad tőlünk vissza.*

16, 9, 8. *Nem nagy a mennyisége
Sok embernek ez a neve.*

18, 4, 11, 12, 46. *Tartja régi közmondás
Tovább haladsz, ha így jársz.*

1, 20. *Ha bánattal telték is napjaid
Ne csüggedj! — elmúlnak gondjaid.*

Megfejtési határidő november 9-ke.

A „Delibáb“ 28-dik számban közlött sakktalány értelme a következő:

Éjjel nappal téged látlak,
Rólad szólnak minden álmak;
Merre járok, merre kelek
Mindenütt csak téged lellek;
Minden hang neved kiáltja,
Szemem mindig képed látja,
Bárha sirok, bár mosolygok,
Mindig, mindig rád gondolok.

A számrejtvény értelme pedig:
Debreczentől nagy Hortobágy messze van.
Helyesen következő tisztelt előfizetőink fejtették meg:

Babos Szidónia, Buday Vilma, Kóváry Józsefné,
Lusztig Ignác, Bartl Ede, Kovács Zoltán, Wagner

ELIBÁB.

Meti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Tartalom:

1. Nem zugolódom... (költemény) Földvály Istvántól.
2. Katinka. (beszély) Aigner Ferencztől.
3. A byzanti műveltség szelleme. Vály Gellértől.
4. Aki reám... (költemény) Szabó Dávidtól.
5. Stuart Mária utolsó órái. Hang Ferencztől.
6. Giardinetto. B. A.-tól.
7. Apróságok. E—r K—ly-től.
8. Törökné Szakál Róza. Argustól.
9. Irodalmi és művészetih írek.
10. Tárca: Dal a kabátról. (költemény) V. S.-tól.
11. Apró történetkék. Súlyom J.-tól.

NEM ZUGOLÓDOM....

Nem zugolódom, nem!
S nem hallok soha átkomat;
A szerető szívek
Örökkön megbocsátanak.

Lelkem szelid galamb,
Amely csupán csak érted él;
Te bánd meg egykor azt,
Hogy engem elfeledhetél!...

Földvály István.

KATINKA.

— Beszély. —

Irta Aigner Ferencz.

(Folytatás.)

— De igen — felelé a leány hirtelen felrezenve álmódzásaiból.

— Mit gondol, kedvesem, elég fiatal vagyok még arra, hogy az ön álmait s reményeit megvalósíthassam? — kérdé öntetszőleg, remegő hangon a vén bünös, ki az egyszerű „ön“ helyett már fokozatosan: „gyermekem“ „kedvesem“ czim-mel illette a leányt. Észrevétlenül tehát mind jobban jobban huzta össze a veszély hálóját az ártatlan lény körül szenteskedésével.

— Istenem! én nem értem önt, uram! — választolt elpirulva a leányka, míg szemeit szemérmesen lesütötte. Az a tüzes tekintet, melyet Czimeresi minduntalan rávetett, egészen zavarba hozta.

— He, he, he! — nevetett fel kedélyesen Czimeresi. — Gyermekem? én olyan egyszerűen beszélek!

— Elhiszem uram!

— Látja, én azt kérdeztem: akar-e nőm lenni?

Óh! hogy nem volt jelen e pillanatban Czimeresiné, hogy e vallomás nyomatékát rendreutató tenyerével helyezze arra a vigyorgó arcra, melynek mosolyából a legvastagabb érzékiség rítt ki!

— De uram! ön még nem is ismer engemet! És oly hamar emel fel a porból egy árvát oldala mellé!? — szólt a leány kérdőleg.

— Ismerlek annyira! (Már tegezi!) hogy szeresselek és imádjalak! — olvadozott a vén papagály és reszkető karjaival magához ölelte azt a kedves alakot, mely körül először fonódtak férfiú karjai.

A leány reszketett; nem a belső gyönyör, hanem inkább az idegenkedés érzetétől.

Midőn az a mohó vágygyal csókoló ajak ajkaira tapadt s a hévteljes ölelő karok szorosan átkulcsolák — valóságos félelemmel iparkodott eltávolítani magától Czimeresit.

A leány érezte — s ez arcára s homlokára égető pirt csalt — hogy ily hamar, ily rövid idő alatt annak a férfiúnak nagyon sokat engedett.

Igaz, hogy az nőül fogja venni őt! De addig jó lesz, ha őrizkedik tőle. Távol tartja annyira, hogy szerencsésjét se játssza el s tisztasága is szep-lőtelen maradjon.

— Kedves gyermekem! — mondá Czimeresi a leány védekezése után — maga nagyon hideg völegénye iránt!?

— Uram! a meglepetés jövöm jobbra fordul-tával, kiforgatott lényemből. Idő kell, míg megbá-rátkozom a boldogság gondolatával! Azért kérem, hagyjon most el. Majd holnap s mindennap meg-engedem, — hogy meglátogasson — viszonzá Ka-tinka gyermekét ártatlanságával.

— No, nem bánom, kicsikém! Akarata szent előttem. Habár idegenkedését, megvallom, nem értem!? Egy völegény csak nem veszélyes egy menyasszony hirnevére? Egyébiránt én, amint mondtam, engedelmeskedem! Ebből láthatja, meny-nyire tisztelni tudom óhajait. Távozzon, de hol-nap boldogságtól elteltén térek karjaidba vissza, kedves egyetlenem!

Im Czimeresi minő ügyesen halad célja felé.

— Köszönöm! — felelé kezét nyujtva a leány, melyet Czimeresi ajkainak udvarias meleg esőkjával illetett.

— A viszontlátásig, kedves. Holnap még be-szélünk az esküvőről. Jó korán tisztába jövünk mindennel, hogy annál hamarabb boldogok lehes-sünk — mondá Czimeresi kifelé haladtában.

— Isten önnel, uram!

— Isten veled — menyasszonyom! szólt rendkívül sugárzó arcczal az ajtótól még egy-szer visszatekintve Czimeresi s ezzel elsietett.

— — — — —

TÁRCSA.

DAL A KABÁTRÓL.

Mert Beranger és Szabó Endre pajtás
Megénekeltek már oh! jó kabát,
Az én lantom talán ne dicsőítsen,
Ne zengje el rólad ő is dalát? —
Érzem múzsa kisasszony incselgését...
Már átölelt, hát kedvét nem szegem;
— Nem vagyok én a jónak elrontója —
De — e dalt, kabát, neked szentelem.

Albionnak vagy te ékes szülőtte,
Egy kormos gyárban láttad a napot
Először, oszt sok koczkás szövettárssal
A jó „englishman“ ládába rakott;
Óceánon, szárazföldön keresztül
Hányt-vetett a gőzkocsi és hajó...
Kiáltad a pesti vámszekaturát,
— Pedig ehhez semmi sem fogható. —

A leány egyedül maradt.

Ekkor elmélázott, elgondolkozott a történetek fölött.

„Menyasszony!“ Vajjon egy óra alatt meny-asszony lehet-e a leány, ki két év óta él nyomor s szenvedés közepett!?

S midőn e kérdés ötlött eszébe, hirtelen nyug-talanító kétely támadt lelkében.

Kezdett habozni; kezdett nem hinni a va-lóságban!

Oly rohamosan az emberek mai nap még sem házasodnak! Előbb kutatják élettársuk er-kölcsei s vagyoni állapotát, csak azután határozva el magukat a fontos lépésre; ha már tisztába jöt-tek e kényes kérdéssel. És Czimeresi?

Ő nem így tett. Ő azonnal kezét nyujtotta az árvának. Nem volt kíváncsi tudni egyet mást annak korábbi életéből. Katinka — mert így hívták a leányt — mikor elméjében meghányta vetette ezeket, szeliden megrázta fejét, hátrasi-mitva gazdag hollófekete fürteit szép arczáról, melyek öntépelődése alatt rendetlenül alkusztok s béárnyékolák nyílt homlokát.

— Nem, nem! Ez nem lehet szerelem!? Ez nem komoly elhatározás? Ez csak hitegetés, ha-sonlóan az álmhoz, mely nem valósulhat meg soha, soha...

Czimeresi az ugynevezett „világfiak“ kiné-zésével birt. Azok pedig többet ígérnek, mint mennyit tenni szándékuk van!?! És a Katinka

És másnap már Balitzky kirakatja
Pompázott szemcsikladozón veled,
A tavaszi nap fénylő sugarában
Mégbámult az egész „firtli“ sereg.
Arra kószáltam én is akkor éppen,
Szürkés színed megtetszett végtelen,
Bebizonyítottam és — persze hogy hitelbe —
Elmasiroztál szépen énvelem.

És daczára o m i n o z u s nevednek
— M e n c s i k o f f n a k keresztelt a divat,
Absurdum a mai „török világban.“
De hiába, így van s rajtad ragadt —
Hogy hozzám kerültél, irántad bennem
Mingyárt szörnyü rokonszenv ébredett,
Bő és kényelmes voltál, ámde mégis
Gavalléros, elegáns emellett.

Jártuk együtt egy kis város utczáit,
Csatangoltunk a „sárga ház“ felé;
Szakadt az eső, mintha öntötték voln'
És a szél mind arczomba verdesé;

lelkében mindinkább erősödött azon meggyőződés, hogy veszély fenyegeti. Ártatlanságában még nem tudott nevet adni e veszélynek, de sejtette, érezte. S e borongós érzet óva intette a jövő s különösen Czimeresivel szemben követendő eljárására nézve.

Katinka ezután lassan lassan tisztába jött magatartását illetőleg.

Valóságos védelmi rendszert állapított meg az ármányokkal szemben, ha ugyan ármányoktól tarthatott!?

Ő, habár Czimeresi elhatározásában nem hitt föltétlenül; de mégsem kételkedett egészen.

Hátha tévedhet ítéletében? És akkor szerencsésjét rombolta szét.

Azért óvatosan akart haladni a bizonytalan uton, melyen üdvöt s kárhozatot egyaránt érhet el.

Elhatározta, hogy Czimeresi iránt csupán szivélyes lesz és semmi több! Ha csakugyan nőül veendi, akkor megkísérti ő is büségesen betölteni hivatását. Szeretni fogja a legnemesebb férfit, ki megmentette a nyomortól s az életküzdelmekről. Addig azonban nem dobja oda magát semminemű vágynak. Ha kell, élete árán is megmenekül a csábos élvek lélekölő örvényétől, mely az erkölcsi megsemmisülést idézné elő.

Ebből láthatni, hogy Katinka nem volt ama könnyelmű, gondtalan leányka, kit vakká tesz a mulékony gyönyörök s szédítő élvek árja.

Korán nyilott virágok azok, kiknek élete:

Sohajtozva álltam a sikátorban,
Bámészan néztem a kis ablakot....
Aki arra ment, nyilván azt gondolta,
Csekély eszem is faképnél hagyott.

Oh! ez a sárgaház sok kinos éjjelt,
Keserves órát okozott nekem;
— Jó kabátom, ne neheztelj s önök se,
Ha e helyen róla emlékezem. —
Czipóm igen sokat koptattam arra,
Sőt sirtam is, alapos e gyanum, —
Mert kendőm mindig nedves volt aközben....
— A görög templom rá maig tanum.

Utazgattunk együtt én és kabátom,
Bolygó természet szörnyen az enyém;
Nem tudom én, mi fában ringathattak
Vagy vándormadár volt tán ős szülém?...
Denique ha vasutakat látok, menten
Örül lelkem s ajkam mosolyra kel,
Ha meg a kuffert már pakolva látom,
Valóságos „m e h e t n é k“ láz lep el.

idő előtti kétségbeesés s reménytelenség! Mig ellenben Katinka bizott jövőjében, hitte reményeinek megvalósulását.

Mielőtt tovább mennénk mondjunk el röviden Katinka életéből egyet mást.

Katinka egy államhivatalnoknak volt egyetlen gyermeke. Szüleit néhány évvel történetünk előtt vesztette el s ez idő óta egyedül állt a világon. Nem volt senkie. Ő volt önmagának mindene. Kézimunka után élt napról-napra szerényen s megvetette a felajánlott kényelmet, mit társnői közül annyian élveztek.

Katinka ekként érdemesítette magát ismerősei tiszteletére. Akit a véletlen csak egyszer összehozott e kedves leánynyal, az soha sem feledte többé. Volt lényében valami elbűvölő, lebilincselő. Talán éppen angyaljósága s tisztasága.

És Czimeresi itt vetette ki hálóját.

Azt hiszszük — eredménytelenül!

Katinka — mint fenn megfigyeltük — felfogta nehéz helyzetét s ha a nő egyszer a veszély elkerülésére gondol, ritkán bukik el. Van a nőnek ritka erélye és akarata s ezt a támadásokkal szemben mindig érvényre juttatja.

Ez képezi védelmét.

Jaj annak a férfinak, ki az ilyen nőt támadja meg.

Kudarcza több mint bizonyos!

És emellett még nevetségessé is teszi magát. Czimeresi tehát nősülni szándékozott.

Bár nincs bársonyból mint a sir Raleighé
Aranyhimmel kivarrva gazdagon;
S ha nem is éppen uralkodónőnek,
Szolgált ő is szőnyegül egykoron...
Minden gombja egy naplótöredéket
Tartalmaz s minden szála egy regét;
Egy csodás könyv ez s én lapozva benne,
Meglelem a multak történetét.

Sétáinknál táskát, tarisznyát pótol,
Zsebjeiben Heine, kifflik, pohár,
Zsebkendő, keztyük, legyező is néha,
Plajbász és szivar egy egész határ.
Esőtől, széltől egyaránt megvédett,
Ágytakaróm volt, hogyha kellett....
Uraim! egy kabáttól már valóban
Többet kívánni ugye- nem lehet?

Hálás is leszek én iránta fogytig,
Szekrényemben az első hely övé;
És holmi tarka, ringy-rongy nyaffka dzseket
Tiszteletből sem akasztok fölé... *

Az persze nem gátló akadály — hogy már nős!?

A választás soha sem árt.

Egygyel vagy kettővel több, mit tesz az?

Czimeresi tréfásan így okoskodott.

Pedig némelykor egy feleség is nagyon sok! Czimeresi tudja ezt jól.

Valljuk is be az igazat: a többnejűség vétkére csak ideiglenesen gondolt.

Neki tulajdonkép más czéljai voltak. Más terveket szőtt alattomosan, mint a pók a sarokban, hová megvonta magát.

Ő nem élettársat keresett, hanem egyedül csak kedvest.

Mert hát az az egy élettárs is sok gondot okozott, kit birt. Arról is lemondana szívesen, ha lehetne.

Aztán Katinka nem feleségnek való (?) Az „árvák“ inkább betudják tölteni a „kedves“ díszes állását. Csak éppen meg kell vakítani őket: fénynyel, kápráztató csillogással.

Ekkor Czimeresi zsebére ütött.

(Folyt. köv.)

▲ BIZANTI MŰVELTSÉG SZELLEME.

— Váry Gellértől. —

(Folytatás.)

II.

Eddig azon viszfényt vázolgattuk, melyet a bizanti műveltség közeli szomszédságánál fogva reánk magyarokra vetett; illő, hogy most már egye-

Nem fog, ha „krach“-üt tárczámba, sétálni
Vendégszerepre; s ha „kiérdemül“,
Plebejus rongyok közé „Tandli markt“-ra,
Handlé kezébe soha nem kerül....

V. S.

▲ APRÓ TÖRTÉNETKÉK.

Budapest, okt. 24.

Az öreg Baldácsy sok nevezetes eseménynek a ki-fundálója. — Tudvalevő dolog, hogy a közügynek szenteli az öreg ur életét és vagyonát. Az pedig méltán közös ügy, hogy Esztergom vármegyében, az öreg ur székhelyén, megtudjon élni az — exekutor is.

Nem lévén pedig ennek az utóbbi időkben semmi teendője, Baldácsy báró rá bizta összes pöreinek vég-rehajtását.

És íme! illetékes statisztikai összeszámitás szerint most világlik ki, hogy br. Baldácsy Antalnak van legtöbb pörös ügye Magyarországon.

* * *

Hónapokig gondolkozott rajta. Fejtöréssel, — de végre is rájött, hogy mit kellene tenni.

nesen magának e műveltségnek taglalásához lássunk. Itt mindenek előtt magának e sajátos műveltségnek forrása Byzant, a későbbi Konstantinápoly, ötlük szemünkbe. Evvel kell legelőször is tisztába jönnünk, hogy az onnan szétáramló különös műveltséget felismerhessük. Tény az, hogy az egyes nagy városok is, mint a nagy emberek, ezek és ezeknek képviselői; bennök visszatükröződik a századoknak, a nemzeteknek érzelme és gondolkodása. A helyzet és a körülmény szívvé alakítanak egyes városokat, melyekből mint a vér lüktet szét az odatartozó tagokba az élet s ezekből ismét vissza a szívébe, a fővárosba.

Ilyenné nőtte ki magát Byzant városa, midőn a századok folyamában Konstantinápolylyá változott. Byzant, mint sok egyéb város a földközi tenger partvidékén, létrejöttét a görögöknek köszönheti. E csekély, de életrevaló nép, melyet gyarapító tevékenységben még aligha mult fölül valamely nemzet, kereskedési hajlamánál fogva már vajmi régen pontok után nézett, ahol kereskedési érdekeinek lábát biztosan megvetesse. Hogy e tekintetben mily fontos pont azon hely, a hová a görögök számító figyelme Byzantot építette, azt éppen napjainkban nem szükséges magyarázni. Egy Jánus-fej az, mely arcának egyik felével nem a multba, hanem Ázsiába, másikkal nem a jövőbe, hanem Európába néz. Fölfogta-e azon kisedő csapat is, mely a Krisztus előtti hetedik században Kis-Ázsia görög városából Miletusból ide költözött, a fekvésnek e nagy horderejét? nem tudjuk; de tény az, hogy a Bosporus mellett már a perzsa háborúk korában egy jelentékeny város állott, melyet Byzas thrák király nevével Byzantnak, görögül Βυζάντιον-nak neveztek. Midőn a perzsa áramlat lassankint Ázsia határai közé visszaszorult, Byzant új lendületnek indult s a spártai hadvezérnek Pausaniasnak ottani tartózkodása által

A halottakat elégetjük! volt a jelszó.

De hogyan? ez volt a kérdés.

Olcsóság! volt a főelv.

Végre kisütötte, hogy a halottak elégetésére igen olcsón lehetne használni — a Vezuvot.

Szerinte az európai szárazföld minden országából vasuton lehetne oda szállítani a hullákat, hogy azután tömegesen dobatnának azok a tüzhányó kráterébe.

Mily lángoló ész!

Mindenesetre ajánljuk ezt a kitünő tehetséget a „Feltalálók egyesületé“-nek figyelmébe.

* * *

Hütlenné lett hozzá. Kitagadta szívéből.

Szegény embernek elkeserítette életét; pedig ez vonzódott hozzá.

Haj! A Nellike szívtelen lett. — No de hát csapodár is volt mindig és mindenkor. Ma ezt, holnap azt, holnapután megint másikat szeretett.

A kinek az életét tegnap keserítette el, ott áll az

nem kevés jelentőségre vergődött. A maczedonok és a rómaiak uralma alatt is mint jelentékeny kereskedő város szerepelt, melyre nézve nem állott érdekekben a világhódító rómaiaknak az eltörültetés halálos ítéletét úgy kimondani mint Karthagóra. Denique non censuerunt Byzantium esse delendum.

Előérzet volt-e ez vagy nem, tény az, hogy Nagy-Konstantin római császárral együtt a rómaiság Byzantba költözött át, mely nagy fontosságú eseménytől kezdve maga a város is nem Byzantnak, hanem Konstantin városának, görögül Konstantinopolisnak, neveztetett.

A tény, melyet Konstantin e lépésével végrehajtott, teljesülése volt egy régebben élő váagnak, követeleménye a viszonyoknak s eredménye az ügyes politikai számításnak. A hagyomány, hogy Roma tulajdonkép Trójának a gyarmata, sohasem mosódott el egészen az emlékezetből. A rómaiak a trójai menekültre, Aeneasra, mint törzsatyjokra tekintettek. Innét a titkos vonzalom a régi Trója s ellenszenv és fitymálás az azt elpusztító görögök iránt. Midőn Róma folytonos hódításai következtében hatalmát már a kis-ázsiai tartományokra is kiterjesztette, az ő hagyomány, az ő vonzalom is sajátos melegséggel kezdett újra föllobogni a kedélyekben. Nem kevesen voltak, kik azon helyet, ahol a rómaiság oly nagygyá nőtte ki magát, fölcserélendőnek vélték avval, ahonnan eredetét vette. E nézet még Augustus, az első római császár, korában nem birt tényleges érvényre emelkedni, miután az ellen oly hatalmas költői hangok tiltakoztak, mint a Virgilius Aeneise és Horatiusnak — Justum ac tenacem — kezdetű ódája. Amaz úgy látszik, mintha a latin irodalomnak e fényes hős költeményét egyenesen e vonzalomnak eloszlatása végett hozta volna létre. Emez pedig egyenesen úgy tünteti föl a

utca szegletén. Szegény elmereng magában, mint ahogy a jámbor poéták szoktak a holdvilág fényénél.

Állására hordár az istenadta; napi keresményéből tengeti életét; de másként nem volna nagy gond a fején, csak a Nellike tudná igazán szeretni. Tegnap azonban kosarat kapott, nehéz kosarat, mely teherként nyomja most szívét.

A társa ugyan oda szól, hogy: Ne búsulj koma! — De az érző szív fájdalmait nem lehet oly könnyen csilapítani.

— —
E perczen nyalkán kicsipett uracs lép hozzá:

— Vigye ezt a levelet oda, ahova szól s kezébe nyomja az illatos levélkét.

A „szegény“ hordár rápillant a levél címére és — szeméből egy köny hull alá.

— Nem! Nem tehetem kérem. Fölfogadtam, hogy a Nellit többé viszont nem látom!

— A h?

— O h!

Szegény hordár!

Sólyom J.

regi Trójának még csak helyét is, mint amelyen az istenek átka nehezül, midőn mondja: Ter si resurgat murus aheneus Auctore Phoebos: Ter pereat meis Excivis Argivis: ter uxor Capta virum puerosque ploret. (Horat. carm. lib. III. od. 3.)

A császárság későbbi folyamában már mindinkább oly elemek és oly emberek kezdtek a legfőbb körökben föltűnni, kik születésük és származásuknál fogva is mindig jobban kelet felé hajoltak. A császárok közül már többen a dél-dunai tartományokból valók lévén, különös-e, hogy nemzetiségi vonzalmuknál fogva is arra huzódtak amerre rokonfeleiknek legnagyobb mennyiségét látták? A népek, melyek Pannoniában, Moesiában, Thracziában, Dalmatia és Kis-Ázsiában laktak, jóformán ugyanegy nyelvűek, szokásúak és származásúak voltak, mint ezt alább kimutatjuk. Maga Konstantin is Moesiának Naissus nevű helységében született. Mindezen viszonyok hatalmasan oda működtek, hogy a császárság, mely Romában jött létre, mindinkább egy, Romától különvált fogalommal alakuljon. „Diocletianus és Maximianus voltak az első római császárok, ugymond Gibbon, akik még a béke ideje alatt is tanyájokat a melléktartományokban ütötték föl; s bár e magatartásra a magánérdekeknek is nagy befolyása volt, bizonyos, hogy azt a jól fölfogott politikai érdekek is igazolták.“ És alább: Nagyon kétes, hogy Diocletianus, mielőtt uralkodásának huszadik évében a római diadalmenetet tartotta, látta-e valaha a birodalomnak fővárosát. Sőt e nevezetes esemény után sem maradt ott tovább két hónapnál. (Geschichte des Vervalles und Unterganges des römischen Weltreiches. Leipzig. 1845.)

Az sem lehetett titok egy értelmesen látó ember előtt sem, hogy Roma a galileai halásznak keresztre feszítettése óta egyre jobban oly elméssel kezdett eltelni, melyek éppen nem rokonszenveztek a császárság és a régi pogányság eszméivel. Látni lehet, hogy mint készül e nagyszerű multtal ékeskedő város az erkölcsi legfőbb hatalom székhelyévé lenni. Mint a fa teljes érettségre jutott gyümölcsseit önként lehullatja, úgy a műveltség fejleményében, midőn az eszméket már megérlelte az idő, nincs más hátra, minthogy egy ember álljon elő, ki a mindenkinek lelkében élő gondolatot nyíltan kimondja, annak képviselőjévé legyen s a dolgot tényleg végrehajtsa. Ily egyén volt Nagy-Konstantin s ily megért eszme, hogy a római birodalom székhelyét Byzantba tegye át. A Krisztus utáni 330-ik év volt e nagy fontosságú fordulatnak esztendeje, melytől fogva Byzantot Konstantin városának kezdték nevezni anélkül, hogy az itteni császárságot, irodalmat, művészetet s a műveltségnek akármely tárgyát másképp nevezték volna mint byzantinak.

(Folyt. köv.)

AKI REÁM.....

Aki reám dobja kövét,
Nézzen előbb önmagába;
Seperje meg a küszöbét,
Ugy kacsintson a világba.

Nem vagyok én angyali szép,
Folt is van tán a csizmámon;
Ellenem ám aki kilép,
Tiszta legyen, azt kívánom.

Hagyd a rovást, hagyd a kefét,
Vállat inkább vállhoz vessünk;
Éva hagyá rád is nevét
S egyfaju por lesz belőlünk.

Bárha borért, szerelemért
Ajkam hevül, szívem eped:
Mért törödnék bárki ezért?
Tág a világ, szét nem reped.

Szabó Dávid.

STUART MÁRIA UTOLSÓ ÓRÁI.

Közli Hang Ferencz.
(Folytatás.)

Mínt hogy azonban nemsokára új összeesküvések fűdöztek föl, melyekben sok nagy családbóli személyek részt vettek és Stanleynek végtelen gyalázatos árulása is előfordult, mi által nagy nyugtalanságok idéztettek elő, a királyné kiszabadítása és ő felsége letévése mellett királynévá emeltetése czéloztatott; végre ő felsége elhatározta mindezen rosz okát és forrását eltávolítani és a skót királynét kivégeztetni. Habár e határozat következtében az ítélet ő felsége által aláíratott, mégis elhatározá ő felsége magában, hogy a dolgot még egyszer megfontolandja. E szándéka azonban hatásai által, kik az aláírt ítélet birtokában voltak, az ő legnagyobb fájdalomra meghiusított az által, hogy az ítélet azonnali végrehajtását megparancsolták. Ezalatt Davison államtitkára is fogságba tétetett és több mások kegyet vesztek, maga ő felsége gyászruhákat öltött. Shrewsbury és Kent grófok Beale titkár által nyerték ő felsége meghatalmazását az ítélet végrehajtására; és a kivégeztetést megelőző napon több helytartó, lovag, nemes és a fogházfelügyelők Amias Paulet és Drughei jelenlétében hirdették ki a Skót királynénak, a börtönben, ő felsége erre vonatkozó parancsait.

A királyné kijelenté előttük, hogy a halálra készen van és hogy azt már rég várta; egyuttal kérdezé, mely napra tüzetett kivégeztetése, mire a grófok felelék, hogy a nap kijelelését tetszésére hagyják, csak hogy az által ő felsége parancsainak teljesítése el ne odáztassék; és e miatt legjobb lenne a legközelebbi napot, február tizenyolczadikát, kitűzni. A grófok ezután társalogtak a skót királynéval és kifejték előtte azon okokat, melyek ő felségét és az országot e végső

határozatra birták és kérték őt, hogy mindent türelemmel és istenbe helyezett bizalommal viseljen el.

A következő nap, februárius tizenyolczadikán, reggeli hét órakor a Fotheringhay fogházban a nevezett grófok, helytartók és nemesek megjelentek; néhány nemesnek megengedettett, hogy két ismerőst, a többi egy barátot magukkal hozzon, úgy, hogy körülbelül nyolczvan vagy száz személy, a skót királyné környezetét és szolgálait és a kastély őrseit nem számítva, vitetett a fogházba.

A kivégeztetéshez nagy csarnokban egy tizenkét láb hosszú és két láb magasságú korláttal ellátott emelvény állítottott, mely egészen fekete posztóval volt behuzva s közepén egy vánkossal ellátott szék állott. Miután ezen intézkedések megtétettek és a nemesek mind megérkeztek, egy követ küldetett a skót királynéhoz, értésére adandó, hogy a grófok mind összegyűltek s kérdik, vajjon készen van-e, mint az előbbi napon. A küldöncz a királyné hálószobáját, melyben egész környezete összegyűlt, zárva találta. Nemsokára egy másik küldöncz küldetett hozzá azon utasítással, hogyha az ajtó még zárva volna, zörgessen és feleletet kérjen; ez már nyitva találta az ajtót és a környezet egyik személyéhez intézte kérdését, mire ez felelé, hogy a királyné még nincsen készen. Fél óra mulva a harmadik küldöncz érkezett, ki feleletül nyere, hogy a királyné félóra mulva készen leend. Nemsokára ezután egy helytartó ment a királynéhoz, kit egész környezetével együtt térdelve és imádkozva talált. Midőn a királynét figyelmeztette, hogy az idő közeledik, föl-emelkedett az s kijelenté, hogy készen van.

Két férfura támaszkodva az előcsarnokba indult a királyné, hol egész személyzetét sírva s jajgatva találta s őket isteni félelem és előljáróik iránybani engedelmességre intette. Ezután mindegyiktől egyenkint elbucszott, a nőket megcsókolva és a férfiaknak kezét csókra nyujtva, egyszersmind kéré őket, hogy az ő sorsa fölött ne keseregjenek, hanem ellenkezőleg örvendjenek és imáikban emlékezzenek meg róla. Innét a lépcsőkön levezettetett s a csarnokban a nemesek által fogadtatott, hol Shrewsbury gróf következő szavakat intézte hozzá:

— Urnö, mi itt vagyunk, hogy királynénk ő felsége parancsait, melyeket veled tegnap közlénk, teljesítsük. — E közben Kent gróf meghatalmazását és az Angolország nagy pecsétjével ellátott ítéletet kezében tartá.

A királyné felelé, hogy a halált többre becsüli, mint életét. Midőn ezután megfordulva Melvil első udvarmesterét megpillantá, mondá neki.

— Hü szolgálám, Melvil, habár protestans vagy, én pedig katolikus és fölcent királynéd, VII. Henrik véreből származva, megparancsolom neked az isten színe előtt, hogy felelj rólam és mondd meg szeretett fiannak, hogy bensőleg kérem őt, szolgáljon az istennek, védje és óvja a katolikus egyházat, békében uralkodjék s magát másoknak alá ne vesse; ha kívánsága volna e

szigetet országával egyesíteni, álljon el attól és tartózkodjék az emberi bölcseségbeni nagy bizalomtól; mert gyakran csal az. Reményét istenbe helyezze és Angolország királynéjának gyanu s bizalmatlanságra soha alkalmat ne adjon, így az isten meg fogja áldani. És te Melvil, légy tanum, hogy Skotíához, Franciaországhoz és a katolika valláshoz, melyet mindig vallottam, hűen fogok meghalni.

Miután a királyné még több ehhez hasonlót mondott, Melvil felelé:

— Tiszteletreméltó s magasrabeccsült fejedelemnő! Ugy mint eddig mindig hű szolgája voltam fölségednek, e szavaidat és parancsaidat is isten kegyelmével hűségesen és igazán megviendem a királynak.

(Vége köv.)

GIARDINETTO.

Budapest, október 23.

(B. A.) Van a fővárosban gyapju-utca is, a gyapju-utcában pedig van a híres gyapju-utcai színház. Hogy miről híres a híres gyapju-utcai színház, azt éppen nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy létele folyton ég és föld között lebeg, mint hajdan a próféta koporsója. Azt mondják, hogy igen érdekes a lételeért való küzdelem. Egészségére a német múzsának a magyar fővárosban. A miszinházaink nem érdekesek.

Szegény híres gyapju-utcai színház! Ha bécsi művészek kerülnek ide vendégszerepre, azt mondják, már nem a művészek, hanem a közönség, hogy a híres gyapju-utcai színház idegen erőkre szorul, nincs publikuma, ha ha csak nincs bécsi vendég szerepen. Ha saját emberségéből él meg, azt mondják, már vendégekre sem telik. Ha új darabot ad, azt mondják, reklámdarab, ingerlőszer. A régi darabnál pedig azt mondják, hogy no hát arra szorultunk, hogy antikokat produkáljunk.

A híres gyapju-utcai híres színházban a közönség egy kedvence szokott magyar dalokat énekelni. Különösen e nóta:

„Kis szekeres, nagy szekeres,
Mind megiszsa, amit keres...“

valamint ez:

„Ugyan édes komámasszony,
Mért kend olyan sovány asszony.“

viharzó tapsot von maga után. Zimaytól is énekelnek néha napján egy-két magyar dalt. A közönség olyankor, ha magyar nótát hall, mindig el van ragadtatva. Hanem azt kérde valaki, hogyha annyira lelkesül a híres gyapju-utcai híres színház publikuma a magyarért, miért nem látogatja inkább a kerepesuti színházakat?!

Egy malieziusos kérdés:

Ságh Józseftanár ur „magyar zenészetilexikon“ című munkájának második füzeté mikoron fog majd megjelenni?

Egy előfizető, aki Ábrányi Kornél urnak nagyon sok lapra terjedő életrajzát már hónapok előtt megtanulta az első füzetből s hónapok óta várja a mű második füzetét, bátorodik még — remélni.

Hanem, hogy Szarvas Gábor ellenesen szóljunk, eseménydús idöket élünk. Mióta Ráth Károly főpolgármester ur egy bécsi lapban semlegeskedett, a szerencsétlen Perczel-ügy került elő, majd a Helfy eset. Legyünk egyszer következtelenek s ne bántsuk jó Ráthot. Mióta adomát ígértünk róla, senki sem beszél már annyira sem fölöle, hogy éppen ezért mellőzzük az anekdotát.

Fővárosi ujság ezim alatt Titkos szellem egy minden vasárnap megjelenő lapot kezd kiadni. „Azon furcsa dolgokról, melyek bámulatba ejtik a vak esillag lakóit.“ Czikkei: Crispinél Budapesten, interew, — Ó the ló! (milyen új, milyen elmés), — megszőkött a csókkal, chronique scandaleuse a fővárosi életből, stb. Summa summarn: magyar — „Cyankali,“ csak hogy ennek szerkesztőjét nagyon ismerik, míg amazé — nagyon Titkos szellem. A laput öt krajczárjával vesztegetik.

PRÓSÁGOK.

Budapest, okt. 24.

Mikor sok tekintetben nyomoruságos kultur viszonyainkra tekintek, mindig oda jut ki elmélkedésem, hogy fényzőbb, nagyravagyóbb nemzet alig van nálunk. Ez okozza aztán, hogy egyes kimagasló tulajdonságaink csak kirivóbbá válnak mai törpeségeink mellett. Építettünk pompás Sugárutat, vámpalotát, népszínházat; milliókat dobtunk ki nem gyümölcsöző befektetésekre, hogy Budapest a Continens legegészségesebb városa, hogy prostitutio ügye a legbotrányosabb, hogy öngyilkossági statisztikája szomorubb mint a ködös londoni. stb. stb.

Az őszi lóverseny második napján méltó bámullattal néztük az érdeklődést Blaskovics Ernő híres lova, a „Kincsem“, irányában. Majdnem az összes magyar miniszterium vette körül a kitünő állatot s igen sok főúr, kik közül egy hallomás szerint 50,000 frtot ígért a híres lóért. Nem állítjuk, hogy a lótenyésztés előrehaladása nem fontos nemzetgazdasági factor nálunk, de a lóversenyeket jelen alakjukban csak főúri kedvtöltésnek tartjuk s az ezer aranyos államdíjak mellett jó volna kissé több gondot fordítani az emberidomításra is. Mert bármily nagy mértékben sántít a hasonlat — örökös satyrája marad minden művelődési törekvésnek, hogy míg egy jockey „trinkgeldje“ szerencsés napon 1000 frtra is fölmege, addig a néptanítók egynémely része csak hallott valaha az 50 frtos bankóról, de színét sem látta.

Nemkülönbön érdekes, hogy a „Kincsem“-et Pálik Béla lefestette s a kép 10 frtos könyomatokban

árultatik és vétetik tömegesen a sportkedvelő világ nagyobb dicsőségére. Vörösmarty, Arany, Petőfi munkái azalatt csendesen nyugosznak a közöny homályában s csak a kerepesi temetőben is hány kitűnő emberünk sirja vár egy szerény kődarabra!!

* * *
A mit most elmondani akarunk, megérdemelné a „Kronikás apróság“ czimét s mint igen jellemzőt mindezenetire érdemes fölemlíteni.

Talán 1868-ban történt, hogy Debreczent kitűnő humoristánk, dr. Ágay Adolf a „Borsszem Jankó“ szerkesztője meglátogatta. Paprika ügy, rágalmozás elleni sajtóper és más ily okok miatt utazott le az érdemes férfit, kinek népszerűsége az akkor erősen baloldali városban nem áthatott valami kitűnő lábón.

De nem is állott.

Az esküdtszék fölmentő ítélete után a kollégiumi ifjuság egyrésze mindennemű harcziás szerszámokkal fölfegyverkezve Ágay lakására vonult s nem a legdivariásabb szavakban édesgették ki magukhoz.

Történt azután olyasmi, ami nem vált becsületére az ifjui hévnek, ablak, ajtó beverés, inarticulált ordítozás etc.

A főbb kolomposok az iskolai ítélőszék elé kerültek s kisebb nagyobb foku büntetést állottak ki.

Az ifjak ügye szóbeszéd közben feljött a boldogult superintendens B. P. előtt is, ki A—y—ra vonatkozólag a következő sententiát mondta:

— Ugy kell neki, mért bántotta mindig Kálmán urfit!

Kálmán urfi jelenleg Magyarország miniszterelnöke....

E—r K—ly.

TÖRÖKNÉ SZAKÁLL RÓZA.

Megénekellek!... de te léssz oka,
Ha énekem tán szabadon nem szárnyal;
Lerészegítéd szomjas lelkemet
Művészetednek édes italával.

Ezeket írta halhatatlan Petőfink 1844-ben Egressy Gábornak; mi, habár nem versben, ugyanezt mondjuk a mi kedves művésznőnknek, T. Szakáll Rózáknak; s midőn ezt teszszük, megvagyunk róla győződve, hogy egy egész közönség nevében teszszük, mely művésznőnk iránti elismerésének eddig sem késett kifejezést adni.

Törökné igazi művésznő, kit a múzsza születésekor homlokon csókolt; alkata, hangja, magatartása, minden a művésznőre vall. Adja a kedves, naiv szüzet s ő egész lényét, külsejét, gondolatjárását, szavait az ártatlanság és szüziesség himporával önti el; adja a kaczer, tetszelgő s szépségében elbizakodott, rossz erkölcsű hölgyet s egész lényé a kitanult, fondorkodó, üresen csillogó, szájalomra vagy megvetésre érdemes nőt tükrözi vissza. Erény és bűn az ő művészi műhelyében szobrászi testté idomul s megragadóan fénylik vagy sötétlik előttünk; ő kivetkezik ilyenkor énjéből s nem látunk mást ártatlan gyermeknél, ragyogó, tün-

döklő hölgnél vagy megvetést gerjesztő dámonnal. Nincs egyetlen mozdulata, egyetlen szava, mely erősen kifejező és sokatmondó ne volna. Egyik pillanatban sirásra fakaszt, másiban örömkönyeket csal szemeinkbe egyikben lever, másiban fölemel, kétségbeejt és megvigasztal, undorral tölt el és lebilincsel; ilyenkor ő is elfelejti önmagát s csupán az az indulat vagy szenvedély uralkodik rajta, melynek éppen alakítója. S éppen ezekért tartjuk őt művésznőnek.

Aesthetikai fogalmak szerint művész az, ki a valóságban létező anyagból kiválasztott tárgyat (legyen az tér vagy időbeli) helyes felfogása után maga alakítja át vagyis teremt meg a gyönyörködtetés céljából. A színész tárgyat készen kapja s így azt csak mint önálló egyedet visszaadnia vagyis teremtenie kell. E visszadás más szavakkal a jellemzés; a jellemzés tipikus és realis lehet. Mint tudjuk, a typicus jellemzés a jellemképnek csak körvonalait igyekszik adni, míg a realis tovább megy s a jellemek minden árnyalatát és színezetét visszatükrözi; így egyesül aztán a typicus a realissal s adja a realidealt, mely a jellemzésnek s a színésznél az alakításnak legmagasabb foka.

A két jellemzés már önmagában, különvéve is megköveteli a művészi talentumot, annál inkább pedig a kettő együtt.

Törökné alakításában a kettő rendszerint egyesül; ő tehát a művésznő nevet követelheti. Ha néha typicust vagy realist ad, az nem nála, hanem a szerző hiányos jellemzésében keresendő. Különben ilyenkor is látszik minden mozdulatán, hogy a kettőt egyesíteni akarja

E rövid aesthetikai megjegyzéseket szükségeseknek tartottuk, hogy bebizonyítsuk, miszerint ő valóban művésznő s hogy meleg elismerésünk kifejezései nem oknélküliek. Erős meggyőződésünk, hogy ő bármelyik színháznál az elsőrendűek sorában foglalna helyet; sőt, minthogy tanulni sohasem szünik meg, az elsőség bábéra azok között is övé lenne. Dehát hiába!

Születél volna boldogabb hazában,
Hol érdemeknek kedvezőbb az ég:
Dicsőségednek fényes ragyogása
Egy felvilágra elsugárzanék.

Argus.

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI HIREK.

Kalmár Béla előfizetést hirdet „Vig órák, szomorú napok“ czimű két kötet beszélyre. A szorgalmas és tehetséges szerzőnek ez már a hatodik önálló munkája. Ára 4 frt. Megrendelhető szerzőnél (P.-Magyarod u. p. Bánok-Sz.-György) vagy Fischel Fülöpnél Nagy-Kanizsán.

* * *
A „Falusi könyvtár“ II. évf. 8. könyve is elhagyta a sajtót népek való közleményekkel. Ajánljuk ez olvasó és házagpótló vállalatot az illető körök (néptanítók, lelkészek, jegyzők) figyelmébe. Ára egy füzetnek 12 krajczár.

Róza, Bartos Berta, Opris Katinka, Fried Ida, Hegyessy Etelka, Boldog Erzsike, Nagy Ferencz, Nemes Janka, Szabó Péter, Szatmáry Gyula, Jakó Piroska, Kubinyi Zella.

A „Déliab“ előfizetési felhívásán közölt S a k t a l á n y értelme a következő:

Az est oly csendes, mint szívem,
Midőn rád gondol kedvesem . .
A lomb se rezdül meg sehol
S a kéklő messzeség ködében
A föld az éggel összefoly“
Az est harang átzúg a légen,
Letérdelek s imádkozom :
S ugy érzem, mintha rám hajolnál
És örök hűséget fogadnál,
Édes jó angyalom !

A számrejtvény pedig:

Magyar királyi postahivatal.

Helyes megfejtést a következő t. előfizetőink küldték be:

Wagner Róza, Bartos Berta, Buday Vilma, Opris Katinka, Babos Szidónia, Gedeon Ludovika, Kőváry Józsefné, Lusztig Ignác, Bartl Éde, Fried Ida, Hegyessy Etelka, Boldog Erzsike, Szatmáry Gyula, Fábry Endre, Endrődy Ferencz, Kis Eszter, Jöbb Emilia, Fülöp Miklós, Kis Miklós, Weisz Sarolta, Kovács Etelka, Hetényi Ilon.

A megejtett sorsolásnál Gedeon Ludovika urhölgy neve huzatott ki, a jutalmul kifizetett 100 db monogrammos levélpapír és borítéknak mikénti elkészítéséről szóló parancsot várja a kiadó.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Kassa, 1877. október hó.

Tisztelt szerkesztő ur!

Alig távoztok el tőlünk felséges királyunk, ki jelenlétekor izgatottságban tartotta a sziveket; alig hogy megnyugodott Kassa városa; már is egy ünnepélyes eseménynek volt tanuja, — s ez volt: Méltóságos és főt. Dr. Schuster Constantin püspöki székébe való beiktatása. Ő méltósága szeptember 23-án szenteltetett fel püspökké. Kalocsán ő exc. Haynald Lajos érsek által. Vasárnap azaz szept. 30-án pedig ide érkezett. Hétfőn az egyes küldöttségeket fogadta. Dél előtt a helybeli clerus volt tisztelegni, midőn is nagyságos és főt. nagyprépost remek beszédet tartott. Ennek végével ő méltósága válaszolt, megköszönvén a tisztelgést; különösen pedig buzdító szavakat intézett a növendék papsághoz, kik ugymond „az egyház viruló csemetéi“ s mint ilyenek igyekezzenek, hogy állásukat egykoron méltólag betöltsék. Délután tisztelgett: a premonstrédomokos rend, város, megye s vidékiek küldöttsége.

Másnap kedden iktattatott be püspöki székébe. Reggel 3/4 9 órakor indult ki püspöki lakából nagyszámu papság által kísérvé; egyenesen a székesegyházba menvén; hol is nagyszerű ünnepélyességnek voltunk tanui. Ezen czeremonia után, ő méltósága remek beszé-

det tartott hiveihez, őket az egyház és hazaszeretetére buzdítván; melynek végével nagy mise volt. Mise végével a clerus által lakására kísértetett; hol egyszer mind a küldöttségek hosszú sorával ismét találkozott. Ezután nagy ebéd volt a Schalk-ház szállodájában; hol a főpapok, főrangú tisztek s méltóságok hosszú sorsát lehetett látni. Mintegy 250-re lehet tenni a jelenlévők számát. Este a színházban fényes kivilágítás mellett a „Falu rossza“ adatott ő méltósága tiszteletére, melyben ujonnan szerződött tag Gerecs János játszá a czimszerepet. Ezzel a keddi nap s egyszer mind ezen ünnepélyesség véget ért. Adja Isten, hogy ő méltósága sokáig, de sokáig éljen!!!

Lászy Vilmos szintársulatával, már szeptember 29-én megkezdte előadásait. Tagjai kevés kivétellel majd ugyanazok, kik a múlt évben voltak s valóban jónak mondhatók. A török győzelem hírére s a török sebesültek javára jótékonycélú előadás tartatott; midőn is a „Falusiak“ című vigjáték adatott.

Múlt hó szeptember 19-én a pleynai győzelem hírére a város ki volt világitva; de mint egyéb helyen, ugy itt is megtörtént: a koczcintásra koczczanás és ablak beverés!

Isten velünk

R. L.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Okt. 19-én Tóth Ede „Önkéntes tüzoltók.“ című 3 felvonásos népszínműve, dalokkal. „Itt először.“

E darab a színlapon „jeles népszínmű“-nek volt keresztelve. Láttuk s meggyőződünk róla, hogy se nem jeles, se nem népszínmű. Hogy mi? azt bajos volna megmondani; nem kevésbé zavarba jönnénk, ha tartalmát kellene elmondanunk. Cselekménye kuszált, szétmálló, személyei erőltetettek s érdektelenek, dalai nem művelt közönség elé valók, szóval az egész mű nem egyéb primitív szárnypróbálgatásnál, mely nem érdemes az „itt másodszor“-ra. Hiába voltak a szerepek a legjobb erők kezében, a darabnak sorsa: a bukás. Török né (Margit) iránt őszinte fájdalommal voltunk, hogy annyit kellett szenvednie. Lovászi (Tarpetti) rövid szerepét, egy örült végvonaglásait, művészileg adta; e kis alakítás többet ért, mint minden népszínmű szereplése, bár ezekben is erősen megálja a helyét. Aranyossinak (Csizi Manó) szerepe minden igyekezetét cserbenhagyta. Tukorai (Hajmási) röviden, de találóan mozgott; e genre-ban legtöbbször viheti. A többi a darabot okozza, hogy nem szólhatunk róluk.

Okt. 20-án. Jónás E. „Javotte“-ja. Vig operette 3 felvonásban. „Itt először.“

Szándékosan irtuk a darab szerzőjeül Jónást, minthogy a szövege szót se érdemel. Zenéje nem valami megragadó ugyan, de a közönséges operettekén mégis felüláll. Szép helyei voltak a Javotte (Nyilvay Irma) és Edvard (Alszeghy Ilona) duettjei. Derzsi Irma és Szatmári Róza (ez utóbbit múlt számunkban véletlenül Závodszky Tercsinek néztük) játéka a közepeszerűn felülemelkedtek. Szabó Bandi, (Nik) jó bohóc volt.

Nagy hibája, hogy a színpadon nagyon is otthon találja magát s elfelejteni látszik, hogy ilyenkor a közönség benne nem a társadalmi, hanem a művészi egyént keresné.

Okt. 21-én Vahot Imrétől „**Huszárcsinny**.” Imre bátyánk e régi darabja ma is telt házat csinált, mely jól mulatott Nyilvay Irma és Szabó Bandi mindvégig érdekes játékaival. Toldy, Alszeghy Ilona, Lovászi és Aranyossi nevékhöz méltóan alakítottak.

Okt. 22-én. Coppétól „**A cremonai hegedűs**” dramolette egy felvonásban. A szerepek a legkitünőbb kezekben voltak s csupán Karczag (Krammer) Vilmosról emlékezünk meg, ki ez este hőse volt. Karczag a püpos Philippót adta várakozásunkat felülmuló otthonossággal; ez első föllépéséből meggyőződünk, hogy van benne alakítási tehetség s a képezdében hátralevő éve után első rangú színész lehet; tag- és hanghordozása ügyes volt; a nehezebb jelenetekben kizökkent hangulatából s kisebb drámai erőt fejtett ugyan ki, de ezt tőle, mint kezdőtől, nem vehettük rossz néven.

Ezután a „**Fekete frakkban**” című életkép-félét szavalta Vezéri, tőle kitelhető igyekezettel és néhol humorral. E monológot, melyet ő is fordított, érdemes volna rövidebbre vonni, kihagyni belőle az oda nem tartozó kitéréseket, mert így meglehetősen lapos és fárasztó közönségre és előadóra egyaránt.

Végül „**Szent a béke**” egy felvonásos vígjáték Karczagtól. E zsenigéről helyszüke miatt most terjedelmesebben nem írhatunk; addig is, míg visszatérhetünk reá, megjegyezzük, hogy compositiója elhibázott, scenirozása kezdetleges, tárgya valószínűtlen; legfeljebb néhol élénk párbeszédei érdemelnek figyelmet, mely magában is elég érdeme a fiatal kezdőnek. A közönség kifejezte elismerését a kezdő iránt koszorúkkal és kihívásokkal. Törökkné (Laura) a képzelhető legkedvesebb volt. Toldy is mindent elkövetett, hogy a darab sikerét biztosítsa; hasonlóképen Lovászi is a helyzetét meg nem fogható Deák Kata, ki különben az efféle szerepekben igen ügyes és mulattató szokott lenni.

Okt. 23-án. „**Javotte**” másodszor.

Okt. 24-én. „**Ifjabb Fromont és idősb Risler**” másodszor. Planus szerepét most Lovászi adta, természetesen jobban Dobaynál. A mi kedves Törökknét kiléptekor tapssal és koszorúval fogadta a közönség. Jól esett látnunk a ragaszkodás és elismerés e nyilvános kifejezését szeretett művésznőnk iránt, ki megbecsülhetlen gyöngye a társulatnak.

A színlapiró mult számunk egyik rávonatkozó apróságától annyira dühbe jött, hogy most már nemcsak ezt írja idézőjelben: „először” „másodszor,” hanem ezt is: „e színpadon másodszor.” Mint halljuk, legközelebb ezeket is idézőjelbe teszi. „Kezdeté 7 órakor”, „vége 9 után”, „Helyárok”, „Debreczeni színház” etc., mert — úgy látszik — hogy roppant következetes ember.

A—g—s.

Szerkesztői üzenet.

F. Gy. Kassa. Nem nekünk való.

A Petőfi-társaság. Éretlen máliczia. Legokosabban tesz, ha dühében... tagjai közé lép.

M...-hoz. Sz. Legjobb lesz, ha személyesen adja át, nyomtatásban ő se venné jó neven.

Arad. Kaptuk.

Csetényi. Tartalmasabban! A H. küldeményét talán beszoritjuk; jobbat vártunk.

Tukoray. A vegyesek közt majd felhasználjuk.

K. Szatmár. Olvastuk és semmit se szólunk hozzá; csupán a „Borsszem Jankó”-hoz csatlakozunk... és Komócsyt sajnáljuk.

R. Debreczen. A kisebbek szárazak, erőltetettek; a nagyobbik üres s még az alkalmi költemények követelményétől is távol áll, ráadásul kifejezési és verstani botlások éktelenítik.

S. J. Az apróságok helyett tárcza-közleményeket kérünk.

Monsieur. Fekete-Gyarmat. Küldeményéből azt vettük ki, hogy többet ért a francia nyelvhez, mint a költemények írásához.

Bárdfi Sándor. Magán levelet fogunk írni.

H Y M E N.

Fényes főúri esküvő fog tartatni helyben jövő hó 4-dikén.

Gróf **Dessewffy Miklós** és neje született **Szentmariay Erzsébet**, örömmel tudatják szeretett fiuknak **Miklósnak**, nagyságos Lúdányi és Csomai **Bay Bertalan** és nejének született Fületinczi és Lóóki **Kelez Mária** asszonynak leányával **Bertával**, 1877. November 4-kén Debreczenben történendő egybekelését.

Bay Bertalan és neje **Kelez Mária**, örömmel tudatják szeretett leányuknak **Bertának**, Méltóságos Cserneki és Tárköi id. gróf **Dessewffy Miklós** és nejének született Szt.-Máriai és Erdőteleki **Szentmariay Erzsébet** grófnénak fiával **Miklóssal** 1877. Nov. 4-kén Debreczenben történendő egybekelését.

Szívünk mélyéből áldást kívánunk e frigyre.

G Y Á S Z.

Özv. **Berzitei Nagy Sándorné** szül. Fáji Fáy Petronella, élete 77-ik évében f. hó 21-én elhalt helyben

Egy hat octávás Phisharmonica, legjobb karban szabad kézből jutányos áron eladó. Értekezhetni lehet Kádás-uteza 1889. sz. alatt.